

Marc Rosich

El dramaturg generós

Proporcionen la matèria primera al món del teatre: els textos. Es pot tenir un espai, un director, uns actors, però si no hi ha text, no hi ha funció. La responsabilitat dels dramaturgs en aquest complex trencaclosques és òbvia. **Marc Rosich**, que toca i ha tocat moltes tecles, aporta una visió personal construïda des de la generositat i l'egoisme. Escriu perquè l'actor es llueixi, i així obté la seva recompensa: una bona interpretació.

Per Oriol Osan

Fotografia: Eduardo Benito

Ens obre les portes de casa seva, a l'Esquerra de l'Eixample. Fem l'entrevista mentre la seva parella, testimoni mut de la trobada, tecleja l'ordinador darrere nostre. Tenim poc temps i es disculpa. Ve corrents del Teatre Nacional de Catalunya, on ha supervisat un assaig de la darrera obra de Marta Butxaca, inclosa en el programa T6, i en breu ha de marxar al Lliure per veure *Alicia (un viatge al país de les meravelles)*, l'última peça de Carlota Subirós. S'escolen els minuts i estic més pendent jo del rellotge que no pas ell. Pateixo pel temps i condenso la conversa. Tasca difícil, perquè parla pels descosits.

Aquest és el ritme de Marc Rosich (Barcelona, 1973): esgarrapa segons als minuts, minuts a les hores i hores al dia. I tot i així, li'n falten. Si comercialitzessin la píndola per no dormir que Albert Espinosa es va inventar a *Idaho y Utah*, segur que la compraria. Les presses queden compensades, però, per l'afabilitat i les rialles constants, les que hi va haver durant els primers contactes telefònics i les que desplega durant la nostra primera trobada professional.

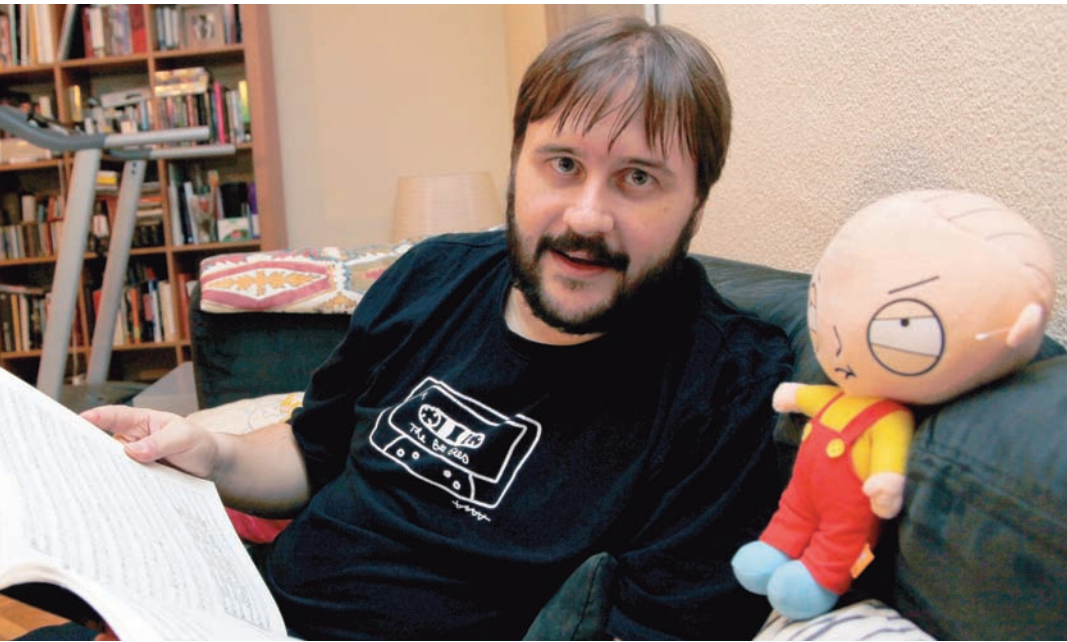
Llicenciat en Periodisme i Traducció i Interpretació d'anglès i àrab, va aprendre teatre a l'escola del circuit amateur, en el seu

cas als Lluïsos de Gràcia. "Cadascú col·laborava en funció del seu ram", explica. "Jo, per exemple, com a traductor, em posava a traduir textos. Fèiem teatre molt seriosament, vist ara des de la distància. Allà vaig començar a fer dramaturgies o traduccions quan volíem representar una obra i no la teníem. Que si adaptacions de pel·lícules de Woody Allen, que si David Mamet o Tennessee Williams... Érem una mica suïcides, i les muntàvem!". D'aquí va passar a assistir a les classes de dramaturgia que organitzava la Sala Beckett, i es va adonar que tots aquells anys d'amateur que s'havia pres com un joc li havien deixat un pòsit inesborrable que condicionaria el seu estil.

"La meua manera de formar-me en el teatre", prossegueix, "no només ve de la dramaturgia, sinó de tot arreu. Des de la traducció, la dramaturgia, de fer d'actor, de fer de director... No tinc les parcel·les encasellades, sinó que tot es barreja, i això dóna una visió molt àmplia de l'ofici. Per mi, la feina de dramaturg no és una feina de despatx, d'estar tu mateix tancat amb el teu ordinador, sinó una feina que comparteixes amb un equip i que creix i fa suflé entre tots. No sóc un dramaturg quadrículat, sinó obert als camins que marca el propi muntatge, i ho gaudeixo molt, perquè hi estic actiu a dintre, treballant directament amb els actors, amb

les seves idees. La dramaturgia segueix el seu camí de manera orgànica amb el muntatge, no és una cosa pensada abans en una sala, en un despatx avorrit que després poses en escena. I en teatre he acabat escrivint així. Sovint són bogeries que apareixen de la pròpia complicitat amb els actors, com per exemple quan vam muntar *N&N (Núria i Nacho)*. *Una parella jove busca pis a Barcelona* (Sala Beckett, 2008), en què no hi havia ni una sola paraula escrita abans de començar a muntar els assajos. I pel camí m'he trobat amb directors bojós que m'han potenciat tot això".

De fet, *N&N*, sobre l'especulació immobiliària, és, de moment, la seva última creació integral, que se suma a una desena d'obres molt variades. Des de *Copi i Ocaña, al purgatori*, un gran èxit del Tantarantana el 2004 que es va reposar al Club Capitol el 2005, passant per *Surabaya* (finalista del Premi Fundació Teatre Romea el 2004), *De Manolo a Escobar* (2006), dirigida per Xavier Albertí, o *Party Line* (2007), entre d'altres. Com a traductor de textos teatrals ha realitzat les versions en català de *Rosencrantz i Guildenstern són morts* de Tom Stoppard, o *Cruel i tendre* de Martin Crimp, *Estricta vigilància* de Jean Genet o *Els físics*, de Friedrich Dürrenmatt. A més de fer d'actor i de director ocasional, també ha escrit la

Marc, al sofà de casa seva amb Stewie

“Cada vegada m'avorreixo més al teatre. Perquè, inevitablement, em toca anar-ho a veure tot: vols veure amics que surten a muntatges, vols veure els muntatges que fan els directors amics, els de no tan amics també els vols veure per saber què fan... i m'acabo avorrint molt, la veritat. Però a mi el que m'agrada és quan em deixen fora de combat a la cadira”

dramatúrgia, al costat de Calixto Bieito, de *Plataforma*, a partir de la novel·la de Michel Houellebecq, que es va estrenar l'agost del 2006 al Festival d'Edimburg i que després va aterrar al Romea.

Quines temàtiques, però, busca Marc Rosich? “Més que temàtiques, m'apareixen personatges, que suposo que em vénen principalment per les influències dels autors o del teatre que m'agrada veure: Bernard-Marie Koltès, David Mamet, Thomas Bernhard, Sarah Kane, Martin Crimp, Mark Ravenhill... Potser ara algú considerarà que ja estan passats de moda, però són el meu pòsit”, explica. El que el mou a escriure és la mirada irònica de tot el que passa el seu voltant o a la seva vida, condicionat evidentment per la manera en què es trobi en un determinat moment des del punt de vista emocional o vital. En qualsevol cas, la seva manera d'apropar-se a un nou muntatge gairebé sempre és lingüística (li agraden molt les llengües), és a dir, des de la paraula: què diuen els personatges, amb quina gràcia ho diuen, quina veu pròpia tenen... i d'aquí neix el tema.

Un bon exemple d'això és la seva obra *Copi i Ocaña*, al purgatori, fruit d'un encàrrec del Tantarantana, un delirant diàleg entre el dramaturg argentí i l'artista inclassificable de les Rambles. En aquesta peça se succeïen petits monòlegs que interpretaven un o altre personatge, i que permetia als actors (Oriol Guinart, Víctor Álvaro i Òscar Muñoz) explotar tant la seva vena còmica com l'emotiva. “A mi els encàrrecs em van molt bé”, reconeix Rosich: “De fet, algunes de les obres de les quals estic més satisfet o on han sortit coses més personals són encàrrecs, perquè has de resoldre una equació

estranya. I suposo que pel fet d'estar tan preocupat per resoldre aquesta equació, fa que s'encenguin en mi mecanismes d'escriptura que no són premeditats. *Copi i Ocaña* és una de les obres de les quals estic més content, la llegeixo i encara m'emociono. Em passa una cosa rara: passat un determinat temps miro l'obra i no sóc conscient que l'hagi escrita jo, i gaudeixo de manera estranya com a espectador. Poso cara de babau quan veig els meus muntatges, i ric amb els acudits com si els escoltés per primera vegada. És una mica patètic, perquè ric dels meus propis acudits! Però és que moltes vegades, com que són acudits sorgits de la complicitat amb els actors, són teus però no són teus! I sobretot últimament, que faig treball sobre la marxa”.

I aquest treball implica i comporta una gran responsabilitat, perquè el que escrigui en un document *word* serà el que després diran els actors, muntarà el director i marcarà el ritme de l'espectacle. Sense anar més lluny, l'autor està assajant amb en Lluís Soler la dramatúrgia de *L'Odissea*, a partir de la traducció de Carles Riba, i, dels milers de versos que té l'obra, els 300 que recitarà l'actor de Manlleu són els que Rosich haurà escollit i ordenat.

En Marc diu que aquesta responsabilitat, que viu des de l'abisme, l'excita: “Per això m'agrada estar a la sala d'assaig, perquè llavors tinc la capacitat de solucionar tots aquests petits problemes de manera molt senzilla i modelar tota la matèria que està viva”. Però aquesta responsabilitat, que és clara, no tothom l'entén. “Jo per exemple”, es queixa, “faig moltes versions de novel·les, i com que el material ja existeix d'abans, tota aquesta feina titànica de reescriure potser no és prou valorada en alguns moments”.

I aquí desferma la seva generositat i hedonisme: “Nosaltres treballem pels actors! M'agrada pensar que el que estic fent és un petit regal perquè l'actor el reculli, el faci seu i ell em doni un altre regal a canvi, que és una interpretació brutal. I si des del meu punt de vista aquest regal el faig amb desídia, l'obsequi no tornarà. A mi no m'agrada treballar des del melic, mirant-me a mi mateix, traient de dins tot el meu món i pensar que ja s'apanyarà l'actor! Potser això és fruit d'aquesta formació que tinc del teatre amateur, on veus totes les vies. Com a dramaturg he de treure allò més profund de mi per oferir una eina perquè l'actor estigui estupend, el director li pugui treure suc, l'escenògraf pugui tenir bones idees i el figurinista es llueixi... a mi m'agrada pensar això. I quan encaro cada nou projecte o cada nova obra de teatre penso en aquestes coses de manera molt clara. De fet, moltes de les meves obres s'estructuren en moments de llüiment per a l'actor. Cal considerar l'actor

com un gran virtuós. I si ofereixes, com en l'òpera, una partitura difícil però plena de moments preciosos i esculls que l'interpret ha de saltar per demostrar que és boníssim, llavors l'actor es creix i tota l'obra creix!".

És aquest el secret per seduir l'espectador, que és qui, al cap i a la fi, vindrà a veure l'obra? "De les coses que he après dels meus mestres i d'alguns autors que m'agraden", comenta, "és que has de tenir el públic agafat pels ous en tot moment. Bé, per dir-ho finament, has de tenir la seva atenció atrapada contínuament, i és el que busco i intento a través del món lingüístic. Buscant que les paraules, la sonoritat, la cadència, el ritme, que totes aquestes característiques sonores de la paraula parlada, del diàleg, agafin una força dalt de l'escena i aconseguixin sorprendre i hipnotitzar l'espectador, que l'ofe-

m'agraden les peces que tenen una mica d'ironia, que m'entretinguin i em facin riure i pensar una mica. Així, se'm fiquen a la butxaca". Malgrat el tedi, també apareixen "aquells moments fabulosos en què se'm posa la pell de gallina, em fa sentir viu, em produeix un plaer estètic i també un plaer curatiu, i que m'ajuda a entendre el món. Sé que si una de cada vint vegades viurè una experiència brutal, per aquesta única ja paga la pena", i l'experiència compensa. Aquesta, segurament, és la funció social del teatre. Però és clar, el públic, que és el que és i cada vegada té una oferta de lleure més variada, ha de passar abans pels 19 descensos.

Quan li pregunto quina obra li hagués agradat escriure, riu i sospira profundament, perquè n'hi ha moltes i l'elecció és

Mentrestant, Rosich està abocat a armar els moltíssims fronts que té oberts. Està preparant un parell de textos de teatre infantil; com a director d'escena fa molts espectacles de música clàssica a l'Auditori per a nens, i també per a adults, i arran de les seves col·laboracions els últims anys en el Festival d'Òpera de Butxaca li han aparegut encàrrecs per fer llibrets. Igualment, segueix fidel als petits bombonets, que diu ell: peces més properes al cabaret, teatre còmic *bizarre*, òpera en directe, noves propostes... Però, segurament, el projecte que està preparant amb més projecció és un text pel Romea per l'any vinent, un projecte d'intercanvi internacional amb el Teatre Nacional d'Stuttgart, a Alemanya, que es veurà una temporada a les dues ciutats.

guin i no en pugui escapar. I fer-lo riure, fins i tot en les coses més dramàtiques".

I què li agrada veure a en Marc Rosich com a espectador? "Ui, tinc una fama molt dolenta i que em posa dels nervis, i és que diuen que a mi m'agrada tot. I no és veritat! Cada vegada m'avorreixo més al teatre. Perquè, inevitablement, em toca anar-ho a veure tot: vols veure amics que surten a muntatges, vols veure els muntatges que fan els directors amics, els de no tan amics també els vols veure per saber què fan... i m'acabo avorrint molt, la veritat. Però a mi el que m'agrada és quan em deixen fora de combat a la cadira. I per la via del riure s'aconsegueixen moltes coses. Com que m'agrada la mirada irònica de la vida, doncs

difícil. Al final, pactem que me'n digui quatre: "Hi ha una obra de Martin Crimp que em té enamorat i es diu *Attempts on Her Life*, i que en el seu moment em va obrir moltes finestres des del punt de vista formal. De fet, aquesta peça va molt de bracet amb *4:48 Psicosis o Ànsia* de la Sarah Kane. També escolliria tot Harold Pinter... i m'encantaria haver escrit *Glengarry Glen Ross* de David Mamet! O poder arribar a escriure el *Un matrimoni de Boston*, que sumaria tota la seva finor i tota la saviesa humorística d'Oscar Wilde! També escullo *Roberto Zucco*, de Koltès, i *Ritter, Dene, Voss* de Thomas Bernhard, o qualsevol d'ell. Són autors, tots, que m'han impactat i són el tipus d'espectacle que m'agrada veure".

D'aquí a vint minuts comença *Alicia* al Lliure, així que dono per acabada l'entrevista i l'avio. No vull ser responsable del seu retard. En Marc no remuga, conscient de l'hora, però li dol la situació, i encara vol apurar: "Digues, digues, pregunta alguna cosa més". "Ja ho tinc tot, de veritat", li contesto. "Segur?", m'inquireix mentre mira de reüll el full que porto amb quatre notes. "Segur, segur". No en parlem més! Agafa l'abric d'una revolada, s'acomiada de la parella, que segueix capficada a l'ordinador, i baixem plegats amb l'ascensor. "Si necessites res més o vols que quedem un altre dia, truca'm", m'ofereix com a nova disculpa mentre atura un taxi per arribar volant fins a Montjuïc. ■